

Dicranella varia i Dicranella howei als Països Catalans

M. Brugués (*)

Resumen: Brugués, M. *Dicranella varia* y *Dicranella howei* en los Países Catalanes. *Lazaroa*, 5: 301-303 (1983).

Estudio de los ejemplares incluidos como *Dicranella varia* en nuestros herbarios para diferenciar *D. howei*. Se ha seguido los caracteres dados por NYHOLM & CRUNDWELL, 1977.

Abstract: Brugués, M. *Dicranella varia* and *Dicranella howei* in the Catalanian Countries. *Lazaroa*, 5: 301-303 (1983).

Revision of the specimens included as *D. varia* in our herbaria to separate *D. howei* following NYHOLM & CRUNDWELL, 1977.

CRUNDWELL i NYHOLM (1977) en estudiar detingudament les moltes de Turquia es varen adonar que molts exemplars de *Dicranella* que al camp semblaven ser *D. varia* diferien dels exemplars que ells acostumaven a veure al Nord i Centre d'Europa. Varen arribar a la conclusió que les plantes generalment incloses dins *D. varia* corresponen a dues espècies diferents: *D. varia* (Hedw.) Schimp. i *D. howei* Ren & Card.

Ambdues espècies creixen en hàbitats semblants, però *D. howei* substitueix a *D. varia* en la regió mediterrània.

D. howei és una espècie que no figura a la majoria de les nostres flors o bé és considerada com a sinònima de *D. varia* (GROUT, 1972). Va ser descrita per RENAULD i CARDOT (1893) de Califòrnia. Crundwell i Nyholm la consideren quasi bé amb seguretat sinònima de *Dicranella varia* (Hedw.) Schimp. var. *tenuifolia* B. S. G.

La lectura d'aquest treball (CRUNDWELL i NYHOLM, 1977) ens ha fet pensar que mostres que nosaltres hem donat i publicat com *D. varia*, en

(*) Dpt. Botànica, Fac. Ciències, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra (Barcelona).

realitat corresponen a *D. howei*. Això ens ha portat a revisar el nostre herbari i a estudiar les mostres que incloïem dins el terme *D. varia*.

Característiques que es donen com a diferencials entre ambdues espècies:

— Marge recorbat; nervi ben definit que ocupa 1/5 de la base; làmina monostratificada en tota l'extensió; cèl·lules de l'exoteci allargades amb parets \pm rectes, les longitudinals més gruixudes que les transversals especialment a la part convexa de la càpsula **D. varia**

— Marge pla o estretament recorbat a la part basal, sovint només d'un costat; nervi no ben diferenciat de la làmina que ocupa 1/3 de la base; làmina biestratificada; cèl·lules de l'exoteci amb parets lleugerament sinuoses, les longitudinals iguals a les transversals o poc diferents **D. howei**

Tenint en compte aquests caràcters, la distribució de *D. varia* i *D. howei* als Països Catalans és la següent:

Dicranella varia

OSONA: Vic, març 1872. Masferrer. Herbari Puiggari BC; ARAN: Artiga de Lin, 28 juliol 1961. Casas BCF.

Dicranella howei

VALL D'ALBAIDA: Coll d'Albaida, talús argilós 610 m. Casas, 1 novembre 1969 BCB; MONTSIA: Ulldecona, talussos pujant al Montsià, 29 gener 1977. Casas BCB; BAIX CAMP: Mont-roig del Camp, pujant a l'ermita 200 m, 19 abril 1974. Brugués BCB; PRIORAT: Siurana de Prades, talussos a la carretera de Cornudella 700 m, 16 febrer 1973. Brugués BCB; ALT CAMP: Alcover. Sòl argilós 250 m, 29 març, 1975. Casas BCB. Donada com *D. varia* var. *tenuifolia*; BAIX LLOBREGAT: Martorell, 17 desembre 1955, Vives BC. Vacarisses de Montserrat, 29 desembre 1955, Vives BC. Gavà, vores torrent St. Llorenç, maig 1949, Casas BCB. Begues, carretera de Bruguers, 15 març 1974. Brugués BCB; GARRAF: Olivella, talussos entre camps de conreu, 28 gener 1973, Casas BCB; VALLES OCCIDENTAL: Bellaterra, talussos dins l'alzinar, 30 gener 1973. Torrella BCB; LA SELVA: Arbúcies, talús humit entre camps de conreu, maig 1950. Casas BCF; BAIX EMPORDÀ: Montgrí a Sta. Catarina, febrer 1977. Masip BCB; MENORCA: Ferreries, Bini-Atum, 17 febrer 1978. Alvarez BCB. Son Arro Gran, 17 febrer 1978. Alvarez BCB. Algaiarens, 18 març 1978. Brugués BCB; MALLORCA: Soller, far Sa Muleta, 29 març 1956. Casas BCF.

Aquesta distribució està d'acord amb els criteris exposats per Nyholm i Crundwell. *Dicranella howei* pot considerar-se com una espècie més xeròfila i termòfila que *D. varia*. Convindria revisar i modificar les dades de tot el territori espanyol, publicades fins ara sobre ambdues espècies.

Agraïixo xinceraament a la Dra. E. Nyholm l'amabilitat que va tenir confirmant-me la mostra que li vaig enviar i a la Dra. C. Casas la revisió d'aquest treball.

BIBLIOGRAFIA

- Crundwell, A. C. & Nyholm, E. —1977— *Dieranella howei* Ren & Card. and its relationship to *D. varia* (Hedw.) Schimp.
- Grout, A. J. —1972— Moss Flora of North America — Hafner Publishing Company. New York.
- Renauld & Cardot —1893— Musci Americae Septentrionalis methodici dispositi — Rev. Bryol., 20: 30. Paris.